

A publikált tudományos számadatok 50%-a nem használható

Richard W. ROBERTS, az amerikai Országos Szabványügyi Hivatal (National Bureau of Standards, NBS) igazgatója szerint a tudományos számadatokat tartalmazó dokumentumok gyakran elégtelen információt tartalmaznak az értékeléshez. Az adatelemző szakemberek úgy vélik, hogy az irodalomban szereplő számadatok kb. 50 százaléka használhatatlan, mégpedig nem hiba miatt, hanem a hiányos információ következtében.

Pozitív példaként idézik a Szabványügyi Referenz Adatok Nemzeti Rendszerét (National Standard Reference Data System, NSRDS), bár az adatkategóriák nagy részét nem használják. Az NSRDS program mellett az NBS tölti be az adatközpontok hálózatának koordinációs szerepét, és legfőbb feladata kritikusan értékelt adat-összeállítások publikálása az irodalom alapján.

A Boulder-i adatközpontban úgy találták, hogy az adatok 90%-a nem használható, mert a szerzők nem közöltek elegendő részletet arra vonatkozóan, hogy mik voltak a mérlegelés szempontjai. A központ szakemberei szerint olyan alapvető adatelemekre van szükség, amelyek alapján minden kutató hitelesítheti kísérleteit.

ROBERTS következtetése az, hogy bár mind a magán mind a közületi szektornak együtt kell működni a referenz-adatok kérdésében, a központi szerep a kormányra hárul. „Az adatelemzés olyan hatalmas probléma, amely országos szintű, folyamatos és koncentrált erőfeszítést igényel az igazi előrelépés érdekében.”

[Information Retrieval and Library Automation
10. k. 9. sz. 1975. p. 1–2.]

(Fazekas Zsuzsanna)

* * *

Tudományos kéziratok letétbehelyezése a Szovjetunióban

A Szovjetunióban 13 éve alakult ki a szűk tárgykörű tudományos kéziratok letétbehelyezésének rendszere. Jelenleg már 49 tájékoztatói intézménynek van felhatalmazása a kéziratok letétbefogadására.

Gyűjtőkörének szélességét és a letétbefogadott kéziratok számát tekintve, egyaránt a VINITI foglalja el a vezető helyet a letétbefogadó intézmények között. Tizenhárom év alatt kereken 11 ezer kéziratot vett át őrzésre és tájékoztatásra. A legtöbb kézirat a vegyészet, a fizika, a mechanika, a matematika és a biológia szakterületéről érkezett.

Akárcsak a VINITI, a többi letétbefogadó intézmény is referátumot készít a kéziratokról. A letétbefogadóktól eddig 2740 referátum érkezett, mindenekelőtt a vegyész-

szet, a gépípar, a bányászat, az elektrotechnika, az energetika és a kohászat területéről. E referátumokat a Referativnij Zsurnal megfelelő sorozatában publikálják.

Napirenden van a letétbeadó intézmények körének kibővítése, amelyek száma 1971-hez képest is megötszörözött. Főként a nem akadémiai intézetekből számítanak új jelentkezőkre.

A letétbeadás főként a folyóiratszerkesztőségek munkáját könnyíti meg, teszi színvonalasabbá. Segítségével egy-egy adott folyóirat információs érzékenysége lehet fokozni, és el lehet érni, hogy az átfutási idő csökkenjen.

Jelenleg már – állásfoglalások vannak rá – a letétbehelyezett kéziratokat valójában nem is szabad kéziratoknak tekinteni, hiszen éppen úgy kötelesség a róluk való tájékoztatás, mint a publikált tanulmányokról, cikkek-ről. A tudományos könyvtáraknak ugyancsak nyilván kell tartaniuk és fel kell tárniuk a letétbehelyezett kéziratokat, és – ha keresik őket – másolatot kell kérniük róluk.

A letétbehelyezés rendszerének további elterjedése megköveteli, hogy a letétbeadók és a letétbefogadók egyaránt javítsák meg munkájukat, és tartsák be az e vonatkozásban előírt fegyelmet.

[Naučno-Tekhnicseskaja Informacija, 1. Szer. 8. sz.
1975. p. 7–13.]

(Futala Tibor)

KÖNYVTÁRI MUNKA

Kritériumok a folyóiratok megrendeléséhez

A tudományos és műszaki folyóiratok száma becslések szerint 30 és 100 ezer közt van. Az ezek közül való válogatás munkája nagy könyvtárak számára sem kerülhető el, különösen ha még az állománygyarapítási keretek csökkenését és a folyóiratárak emelkedését is figyelembe vesszük. E válogatást segítő kritériumokat tekint át a cikk.

A folyóiratokban megjelenő cikkek száma lehet mennyiségi mérőeszköz, de nem utal a cikkek minőségére s a folyóirat méretétől, periodicitásától is függ. Önmagában nem sokat ér, de kiegészítésként jól használható.

Régi javaslat annak figyelembe vétele, hogy az adott folyóiratra más primer folyóiratok milyen sűrűn hivatkoznak. E lehetőség elvi alapjai:

egy periodika értéke (tudományos szempontból) arányos azzal, hogy a folyóiratra a szakirodalom milyen gyakran hivatkozik;